

Obsah

Předmluva	7
Úvod	9
I Obecné problémy demografie	13
1 Místo demografie v procesu poznávání	14
1.1 Charakter současné vědy	14
1.2 Zvláštnosti demografického procesu poznání	16
1.3 Význam statistických a systémových přístupů při poznávání reality	19
1.4 Objekt a předmět demografie	20
1.5 Vztah demografie k jiným oborům	22
1.6 Specifikace předmětu demografie a její vnitřní diferenciacce	25
1.7 Počátky demografie	28
1.8 Demografie v 18. století	31
1.9 Spory o T. Malthuse a demografie 19. století	33
1.10 Vývoj současné demografie	36
1.11 Historie demografie v Československu	41
1.12 Mezinárodní demografické instituce, kongresy, významné časopisy a učebnice	46
<i>Literatura</i>	49
2 Demografické a geodemografické jevy a způsoby jejich zjišťování	50
2.1 Vymezení demografických jevů	51
2.2 Historie sčítání lidu	54
2.3 Mezinárodní doporučení k provádění sčítání lidu	57
2.4 Nejstarší demografické údaje na našem území	62
2.5 Rakousko-uherská sčítání lidu na našem území	66
2.6 Československá sčítání lidu	72
2.7 Historie běžné evidence demografických událostí	77
2.8 Současný stav evidence přirozené měny u nás a definice demografických událostí	82
2.9 Ostatní prameny demografických a geodemografických jevů	86
<i>Literatura</i>	89
3 Zásady konstrukce demografických ukazatelů jako prostředků demografické analýzy	90
3.1 Demografická data a ukazatele	90

3.2	Čas v demografické analýze a demografická síť	93
3.3	Spolehlivost sčítání lidu a běžné evidence	105
3.4	Značení kvality demografických dat	109
3.5	Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku	110
3.6	Struktura obyvatelstva podle věku	115
	<i>Literatura</i>	125
II Analýza procesu demografické reprodukce		127
4	Úmrtnost a nemocnost	128
4.1	Úmrtí a úmrtnost	128
4.2	Individuální stárnutí a délka lidského života	129
4.3	Jednoduché ukazatele intenzity úmrtnosti	132
4.4	Úmrtnost dětí v prvním roce života	141
4.5	Rozklad kojenecké úmrtnosti	148
4.6	Úmrtnost nenarozených	152
4.7	Srovnávací ukazatele úmrtnosti	159
4.8	Řád vymírání	171
4.9	Otázky sestavování úmrtnostní tabulky	186
4.10	Hlubší analýza úmrtnosti	201
4.11	Příčiny úmrtí a nemocnost	214
4.12	Budoucí vývoj úmrtnosti	229
	<i>Literatura</i>	235
5	Sňatečnost, zánik manželství a plodnost	238
5.1	Sňatek a sňatečnost	238
5.2	Hlubší analýza sňatečnosti	246
5.3	Tabulky sňatečnosti	255
5.4	Rozvod a rozvodovost	268
5.5	Kohortní analýza rozvodovosti	278
5.6	Porod a porodnost	286
5.7	Plodnost všech žen	295
5.8	Manželská plodnost a nemanželsky narození	307
5.9	Diferenční plodnost	322
5.10	Potrat a potratovost	329
	<i>Literatura</i>	342
6	Celkové charakteristiky přirozené reprodukce	345
6.1	Jednoduché charakteristiky přirozené reprodukce	345
6.2	Populace stacionární	348
6.3	Míry celkové populační reprodukce	352
6.4	Stabilní populace	358
6.5	Další vlastnosti stabilní populace	364
6.6	Metoda potenciální demografie	368
	<i>Literatura</i>	376
7	Populační odhady a projekce	378
7.1	Význam a druhy populačních odhadů	378
7.2	Intercensální odhady	379
7.3	Druhy populačních projekcí	388
7.4	Projekce založené na extrapolaci	390

7.5	Komponentní metoda populačních projekcí	395
7.6	Historie populačních projekcí na území ČSR	403
7.7	Odvozené projekce	406
	<i>Literatura</i>	409
III	Širší podmíněnosti populačního vývoje	413
8	Rodinná, rasová, etnická, národnostní, ekonomická, sociálně třídní a vzdělanostní diferenciace obyvatelstva	414
8.1	Rodina a domácnost	414
8.2	Rasová, etnická, národnostní a jazyková diferenciace obyvatelstva	419
8.3	Ekonomická a sociálně třídní diferenciace	426
8.4	Diferenciace obyvatelstva podle úrovně vzdělání	438
	<i>Literatura</i>	444
9	Rozmístění obyvatelstva a migrace	446
9.1	Geodemografie, demografie a geografie obyvatelstva	446
9.2	Demografická regionalizace	448
9.3	Sociálněgeografická regionalizace	450
9.4	Charakteristiky rozmístění obyvatelstva	452
9.5	Charakteristiky koncentrace obyvatelstva	463
9.6	Město a venkov	471
9.7	Hodnocení velikostní struktury měst	475
9.8	Hodnocení prostorového uspořádání jevů	481
9.9	Územní pohyb obyvatelstva	485
9.10	Hlubší analýza migrace	491
	<i>Literatura</i>	500
IV	Demografie populací	505
10	Populační vývoj světa, regionů a zemí	506
10.1	Demografická revoluce jako základní zákonitost demografické reprodukce	506
10.2	Demografický vývoj světa v nejstarších dobách	513
10.3	Demografický vývoj přechodu k zemědělství	517
10.4	Od nejstarších historických populací k počátkům demografické revoluce	520
10.5	Období revolučních změn během posledních tří století	524
10.6	Demografická regionalizace světa okolo roku 1975	534
10.7	Současná úroveň a prognózy demografické reprodukce světa	543
	<i>Literatura</i>	550
11	Postavení ČSR v demografickém vývoji světa	554
11.1	Nejstarší populace na území ČSR	554
11.2	Demografický vývoj v předstatistickém období	559
11.3	Vývoj administrativního členění na území ČSR	563
11.4	Průběh demografické revoluce na území ČSR	567
11.5	Současný stav a výhledy do budoucnosti	575
	<i>Literatura</i>	578
V	Populační teorie a politika	581
12	Populační teorie	582
12.1	Úvodem k demografickému myšlení	582

12.2	Nejstarší historické populace	583
12.3	Období antického Řecka a Říma	585
12.4	Křesťanství a islám v období před renesancí	588
12.5	Počátky výraznější dynamizace společenského vývoje v období renesance	689
12.6	Období klasické politické ekonomie	593
12.7	Pokračovatelé a kritici Malthusova populačního myšlení	599
12.8	Klasikové marxismu o populační reprodukci	604
12.9	Pozitivismus a eklekticismus v demografické teorii	607
12.10	Rozpracování marxistického přístupu k populační reprodukci	613
12.11	Globální zákonitosti populační reprodukce	619
	<i>Literatura</i>	624
13	Populační politika	630
13.1	Demografie a populační politika	630
13.2	Hodnocení cílů populační politiky	633
13.3	Problémy populačního optima	638
13.4	Míry populační politiky	241
13.5	Populační klima	643
13.6	Zaměření populační politiky ve světě a v Československu	646
13.7	Vývoj opatření československé populační politiky a jejich současný stav	649
	<i>Literatura</i>	653
	Přílohy	655
	Věcný rejstřík	693
	Jmenný rejstřík	711
	Přehled používané symboliky	721
	Přehled používaných zkratk	728
	Přílohy ve zvláštní složce	